

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący)

SSN Stanisław Stankiewicz (sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **A.G.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 28 października 2025 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Wołowie

z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt II K 233/22

**1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7
k.p.k. umarza postępowanie karne wobec A.G.;**

2. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.

Paweł Kołodziejski

Adam Roch

Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

A.G. został oskarżony o to, że: w okresie od 13 listopada 2020 roku do 27 lipca 2021 roku w W., będąc zobowiązanym na mocy ustawy i Ugody zawartej przy Sądzie Rejonowym w Głogowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Głogowie Sygn. akt. III

RC [...] z dnia 9 czerwca 2014 roku, uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej córki M.G. poprzez niełożenie należnej kwoty 400 zł miesięcznie na jej utrzymanie, a łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego we Wschowie, sygn. akt II K 241/18 z dnia 20.08.2018 r., na karę pozbawienia wolności, którą odbył w okresie od 04.02.2020 r. do 17.03.2020 r. w warunkach zakładu karnego, zaś od dnia 18.03.2020 r. do 06.08.2020 r. w systemie dozoru elektronicznego, tj. o czyn z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Wołowie wyrokiem nakazowym z dnia 28 listopada 2022 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 233/22, uznał oskarżonego A.G. za winnego popełnienia czynu opisanego w części wstępnej wyroku, eliminując z jego opisu miesiąc maj 2021 r., oraz ustalenie, iż działał on w warunkach powrotu do przestępstwa, tj. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 12 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne, w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Nadto, na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k., zobowiązał oskarżonego w okresie wykonywania kary do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie córki M.G., tudzież rozstrzygnął w przedmiocie kosztów postępowania. Wobec braku sprzeciwu którejkolwiek z uprawnionych stron, którym prawidłowo doręczono odpis orzeczenia, przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 28 grudnia 2022 r.

Kasację od powyższego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Wołowie z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt II K 233/22, wniósł - na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. - Prokurator Generalny, który zaskarżył go w całości na korzyść A.G. i - na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. - zarzucił: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na wydaniu wobec A.G. wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1 k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości, co skutkowało skazaniem A.G. wyrokiem

nakazowym z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt II K 233/22, za czyn z art. 209 § 1 k.k.. popełniony w okresie od 13 listopada 2020 r. do 27 lipca 2021 r. z wyłączeniem maja 2021 r., podczas gdy za tożsamy występki, popełniony na szkodę tej samej małoletniej pokrzywdzonej, zawierający się w granicach czasowych od 13 listopada 2020 r. do 9 grudnia 2021 r., A.G. został już uprzednio prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego we Wschowie z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt II K 95/22, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.”.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o: uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w całości i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwala na jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Trafnie podniesiono w tej skardze, że w niniejszej sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza.

Jak bowiem ustalono, Sąd Rejonowy we Wschowie wyrokiem z dnia 7 września 2022 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 95/22, uznał oskarżonego A.G. za winnego tego, że w okresie od 13 listopada 2020 r. do 9 grudnia 2021 r. w miejscowości L. woj. [...] oraz w miejscowości W. woj. [...], będąc zobowiązanym ugodą Sądu Rejonowego w Głogowie II Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 9 czerwca 2014 r. o sygn. akt III RC [...] do płacenia renty alimentacyjnej w kwocie 400 złotych miesięcznie na rzecz małoletniej córki M.G. uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego, powodując powstanie zaległości wobec wierzycielki K.L. w wysokości przekraczającej równowartość trzech świadczeń okresowych, przez co naraził swoją córkę M.G. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. czynu z art. 209 § 1a k.k. i za to, na podstawie art. 209 § 1a k.k., wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując jednocześnie oskarżonego, na podstawie art. 34 § 1 i § 1a k.k. oraz art. 35 § 1 k.k., do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie. Nadto, na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k., Sąd zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie swojej małoletniej córki M.G.. Sąd rozstrzygnął również w

przedmiocie kosztów postępowania (k. 121, akt II K 95/22). Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 15 września 2022 r.

Nie ulega wątpliwości, że wydane ww. wyroki - Sądu Rejonowego we Wschowie z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt II K 95/22 oraz - Sądu Rejonowego w Wołowie z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt II K 233/22 - dotyczą tego samego przestępstwa niealimentacji, popełnionego przez A.G. Analiza obydwu wskazanych spraw karnych prowadzi do wniosku, iż sposób działania oskarżonego, osoba małoletniej pokrzywdzonej M.G. oraz przedmiot zamachu obu czynów zabronionych, polegających na niealimentacji - w czasie obejmującym okres od 13 listopada 2020 r. do 27 lipca 2021 r. - są tożsame. Wcześniejszy, prawomocny wyrok o sygn. akt II K 95/22, odnoszący się do okresu od 13 listopada 2020 r. do 9 grudnia 2021 r., wykracza poza granice czasowe czynu przypisanego oskarżonemu w zaskarżonym kasacją wyroku nakazowym o sygn. akt II K 233/22. Tym samym, późniejsze chronologicznie skazanie w sprawie II K 233/22 dotyczyło czynu, który w pełnym zakresie wchodził w czas popełnienia przestępstwa niealimentacji, za które A.G. został już uprzednio skazany, zatem dotyczyło już prawomocnie osądzonego zachowania oskarżonego.

W konsekwencji powyższego uznać należy, że zaskarżony wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Wołowie z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt II K 233/22, zapadł z rażącym naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., albowiem A.G. za ten sam czasokres przestępstwa niealimentacji został już wcześniej prawomocnie skazany, na mocy orzeczenia Sądu Rejonowego we Wschowie z dnia 7 września 2022 r., o sygn. akt II K 95/22. Jednocześnie, jak trafnie zauważa autor kasacji, bez znaczenia dla oceny tożsamości czynów przypisanych skazanemu w obu wyrokach, pozostaje kwestia odmiennego opisu przypisanych występów, wskazanie odmiennych miejsc popełnienia czynu zabronionego, jak również kwalifikacja prawna wynikająca z przyjęcia we wcześniejszym wyroku dodatkowego znamienia w postaci narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

W orzecznictwie sądowym utrwalony jest pogląd, że w przypadku przestępstw niealimentacji, które należą do kategorii tzw. przestępstw zbiorowych, sformułowana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. przeszkoda procesowa może zachodzić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku świadczeń alimentacyjnych,

ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, są identyczne i pokrywają się ze sobą lub gdy okres określony w sprawie rozpoznawanej jako następna został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (zob. wyroki SN: z 26 września 2007 r., III KK 260/07; z 17 listopada 2004 r., V KK 272/04; z 25 października 2016 r., IV KK 338/16; z 9 sierpnia 2017 r., II KK 222/17; z 23 lutego 2021 r., IV KK 186/20; z 16 listopada 2023 r., IV KK 466/23).

W świetle powyższych uwarunkowań zaskarżony kasacją wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Wołowie z dnia 28 listopada 2022 r., o sygn. akt II K 233/22, bezspornie obciążony jest bezwzględną przyczyną odwoławczą, wyrażoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., ponieważ został wydany w sprawie, w której postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone, a zatem istniała powaga rzeczy osądzonej (*res iudicata*). W takiej sytuacji powyższy przepis nakazuje uchylić orzeczenie, jeżeli zostało wydane pomimo zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci stanu rzeczy osądzonej, przewidzianej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Na marginesie powyższej konstatacji zauważyć należy, iż trafne były także uwagi autora kasacji wytykające orzekającemu w tej sprawie Sądowi, że bez należytej wnikliwości i koniecznej staranności podszedł zarówno do treści art. 500 § 1 i 3 k.p.k. (Sąd nie był uprawniony do rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym i winien był skierować ją na rozprawę), jak i kwestii aktualizacji danych o karalności oskarżonego. Mianowicie gdyby Sąd orzekający w sprawie dane te uaktualnił, to miałby szanse ustalić, że istnieje już prawomocne orzeczenie kończące postępowanie karne, skazujące A.G. za przestępstwo niealimentacji, co dałoby szanse na dołączenie odpisu wcześniejszego wyroku zapadłego w sprawie II K 95/22, a w konsekwencji umożliwiłoby podjęcie właściwej decyzji, tj. umorzenie postępowania.

Brak takiego postąpienia Sądu skutkował naruszeniem dyspozycji art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., co musiało prowadzić do uchylenia zaskarżonego kasacją wyroku oraz umorzenia postępowania karnego wobec oskarżonego, a także obciążenia kosztami procesu Skarbu Państwa, w oparciu o treść art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. i art. 638 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe względy Sąd Najwyższy, orzekł jak w wyroku.

[WB]

[r.g.]

Paweł Kołodziejski

Adam Roch

Stanisław Stankiewicz